

Brigada Franceta Prešerna

Zvestobo preročeni poslanstvu velikega Prešerna — pesnika globoke in predane domovinske ljubezni, glasnika prave, iskrene človečnosti, bratoljubja, resnične svobode in bratstva med narodi, ki nam jo je nesmrtni poet nakazal v svoji »Zdravljici«, so borci narodno-osvobodilne vojske vsa štiri leta po vsej naši domovini izkazovali s smelo, neizprosno borbo proti fašističnim zatiralcem in osvajalcem. Tako smo Slovenci, po izročilih svojega največjega pesnika, z orožjem v rokah, prebujeni iz svojih najširših ljudskih sil, v tem herojskem narodno osvobodilnem boju doprinesli velik in časten delež k ustvaritvi in graditvi skupne domovine — ljudske države vseh jugoslovanskih narodov.

S ponosom in zadoščanjem lahko trdimo, da je sleherni borec za svobodo, ki se je na naši zemlji bil, zagrizeno vkopan v sveta tla svojih očetov, nosil podzavestno v sebi veliko in zmagovito misel Prešernove domovinske ljubezni, ljubezni do svobode, pravice in resnice. S to mislijo so naši borci šli v boj, s to mislijo so trpeli gorje in tisočero nadčloveških naporov, s to mislijo so umirali naši najboljši na bojnem polju, v ječah in taboriščih smrti daleč po svetu, s to mislijo so končno zmagali, izgnali sovražnika iz naše dežele in to mislijo danes v svobodi iz sadov narodnoosvobodilne borbe gradimo svojo skupno domovino svobodnih narodov, svobodnega ljudstva na pragu srečne prihodnosti.

V skladu z osvobodilno idejo, rojeno iz Prešernovega proroškega oznanila zmagovite domovinske ljubezni, ki jo je naša ljudska vojska štiri leta izpolnjevala z orožjem v rokah, — je zrastle na naših tleh, prav na Gorenjskem, v bližini pesnikovega rodnega kraja — Prešernova brigada.

Letos bo VII. Udarne Brigada naše vojske, ki nosi ime našega največjega pesnika Franceta Prešerna, praznovala svojo triletnico. Ustanovljena je bila v času najhujše okupacije nemških in italijanskih fašističnih osvajalcev. Bil pa je to tudi čas naraščajočega razvoja narodno-osvobodilne vojske, ki je v drugi polovici l. 1943 s svojimi novo ustanovljenimi brigadami Šercerjevo, Čankarjevo, Gubčevno, Gradnikovo in Gregorčičevo — neusmiljeno napadala in treblala okupatorjevo vojsko, rušila njegove utrjene postojanke širom našega ozemlja, tudi preko starih krivičnih meja tja do Soče in Jadrana. Gorenjskim so nemški okupatorji po zmagi štajerske vključili v svoj rajh in jo prepredili z žicami in bunkerji. Dolga vrsta utrjenih postojank s številnimi okupatorjevimi posadkami je zadržala dostop z gora v doline, kjer je okupator s strahovanjem, s streljanjem talcev in s požižgi zamaš skušal zlomiti osvobodilno gibanje zavednega ljudstva. Število partizanskih borcev je raslo od dneva do dneva. Zbirali so se v škofjeloskem in Gorenjskem okrožju, v Zirovski in Poljanski četli. 12. julija 1943 so se v mali gorenjski vasi Davče vsi tri oddelki združili v Gorenjsko brigado. Iz gozdov Jelovca, Močaklje in Pokljuke je Gorenjska brigada nastopila svojo slavno pot. Sicer še slabo oborožena, je že nekaj dni po ustanovitvi prestala svoj ognjeni krst, ki mu je 29. julija sledila druga, še trša preizkušnja na Zirovskem vrhu. Okrog deset tisoč okupatorjeve vojske s topovi in tanki je obkloplila brigado, ki se je po trdninski sridi bitki prebila preko Krima in Rakitne na dolensko ozemlje. Na težki, naporni poti skozi kočevske gozdove, kamor je brigada med neprestanimi spopadi z italijanskimi okupatorji prenašala ranjence, je nastopil dan italijanskega razpada. Brigada je v Dolenji vasi pri Ribnici razbila na juriš italijansko motorizirano kolono ter pričela čez nekaj dni z oblego gradu Turjaka, kamor so se zatekli belogardistični izdajalci v pričakovanju pomoči svojih novih gospodarjev, nemških okupatorjev.

Z osvojitvijo Turjaka si je Gorenjska brigada priborila častni naslov »Prešernova brigada«, s katere imenom je bilo kasneje zvezano toliko slavnih bitk z nemškimi okupatorji na prehodnem ozemlju med Gorenjsko in Primorsko.

Novembrsko sovražnikovo ofenzivo l. 1943 je Gorenjska brigada prestala med neprestanimi boji na Jelovci, Ratitovcu, v Selški dolini in Blegošu. Zdej je bila v sestavi novo ustanovljene XXXI. divizije IX. korpusa, v katerem so se po ljudski vstaji Slovenske Primorske zbrale primorske in gorenjske brigade. Prešernova brigada je vse do končne osvoboditve v neprestanih spopadih

z nadstevilnimi okupatorjevimi silami obvladovala najboljčlovejše predele na meji med gorenjskim in primorskim ozemljem. Razbijala in uničevala je sovražnikove postojanke v Poljanski in Selški dolini, vpadala v gorenjske doline, v neposredno bližino Kranja in Jesenice, tja do Bohinjškega kota ter dovajala primorskim brigadom nove in nove borce. Rušila je sovražnikove prometne poti od Bohinja do Sv. Lucije, tolkala okupatorja v sriditih bitkah v Baški grapi, na Črnem vrhu, na Zirovskem vrhu, na Lavtarškem vrhu, sodelovala z ostalimi enotami IX. korpusa na področjih Cerkevne, Idrije, tja do poslednjih obronkov Trnovskega gozda. Svojo slavno zmagovito pot je zaključila ob končni osvoboditvi s pohodom na Gorico 1. maja lani. Ta zmagoviti pohod brigadni kronist tako opisuje:

Na Gorico!

»Kam, se vprašuje vsak? Raz skalnate Krnice opazujejo borci dolgo kolono, ki se pomika po cesti iz Ajdovščine proti Gorici. Brigada zavije veselo proti čavnu. Povelje se glasi: Na Trst, na Gorico! Zdej je vendar prišel čas, ko bomo enkrat za vselej pomedli z okupatorjem in njegovimi hlapci, pod katerim je trpelo ubogo primorsko ljudstvo že četrto stoletje. Tako sklepa vsak borec in dela načrte za bližnje dni. Izza Krnice se odpre pogled proti daljni

Furianji, kjer si tudi tamkajšnji kmetje in delavci žele boljšega življenja. Večer se približuje in noč se počasi zgrinja nad deželo. V dalji se čuje zamolklo grmenje. Od Trsta zaslišimo močne zaporedne eksplozije. Počasi in previdno stopa kolona v dolino. Prvi bataljon, drugi, štabi oddelki, tretji bataljon. Vsi kakor eden gremo nezadržno naprej.

Pot se je vila skozi nasade in vinograde. Tedaj je nekje v dolini počil strel, nato zategnjeni rafali strojnic. To so gotovo zadnji ostanki propadlih izdajalcev, ki se umikajo proti Furianji. Ničesar ni moglo zadržati naših borcev. V naslednjem jurišu so se zagnali v četniško kolono in jo prebili.

Nato strma in dolga pot na Štanjel. Veličastni kresovi, ki so svetili zadnjega aprila po primorskih gričih, so oznanili, da prvi maj ne bo samo delavski praznik, ampak tudi praznik osvobodjenja vse Primorske. Tedaj: Na Gorico! Kljub temu, da je opravila brigada naporni pohod vso noč, utrujenost pač ni mogla izbrisati veselja, ki se je razodevalo na obrazih slehernega naših borcev. Za Nanosom se je že svitalo, ko je brigada korakala v dvoredih proti Ribembergu, kjer je okupator zapustil vidne sledove neusmiljenega razdejanja. Ljudstvo iz bližnjih vasi je prisrčno pozdravljalo naše borce in od veselja jokalo. Prav tako v Dornbergu. Še prejšnji dan so se tod sprehajali fašisti. Danes je tudi Dornberg svobodno zadil.

Veselo so krenili fantje na zadnji pohod, ki naj prinese svobodo toliko let tlačni Gorici. Tretji bataljon naj prodira od severne strani, prvi in drugi pa iz južne in zapadne strani. Kite cvetja so deževalo na borce povsod, koder so hodili in ni ga bilo skoraj očesa, ki se ne bi orosilo ob pogledu na naše borce in ob pomisli

Ob razstavi partizanskega tiska

Med osvobodilno vojno so bile razstave partizanskega tiska v Črnomlju, Gornjem gradu in še drugod. Tedaj smo se za hip ustavili in pregledali majhen del vsega, kar smo napisali, natiskali in raznesli po vsej deželi. Samo za hip, kajti mudilo se je spet pisati, tiskati, raznašati — razbijati sovražnika tudi s pisano besedo, s poročili s front, s članki, s črticami iz bojev, s pesmimi.

na toliko žrtve, s katerimi je bila izbojevana svoboda.

»Kam se vam tako mudite?« je vprašala priletna ženica, »ostanite malce pri nas, saj ste komaj prišli.«

»Nad Gorico!« so veselo odgovorjali fantje.

Bilo je že proti večeru in dež je lil v debelih curkih, ko so borci prvega bataljona napadli glavni kolodvor v Gorici. Sovražnik se je ardito upiral in borba je trajala vso noč. V jutru naslednjega dne je prispele predhodnica IV. armije. Sovražnik se je umaknil čez Sočo. S Kalvarije so odmevale eksplozije granat našega topništva.

Ljudstvo je prevzelo nepopisno veselje. Delavci, meščani in kmetje, Slovenci in Italijani, vsi so prepevali partizanske pesmi ter vzdikali maršalu Titu, Prešernovi brigadi in IX. korpusu, prvoboritelju za pravice Primorske. »Živela Primorska v demokratični federativni Jugoslaviji!« je odmevalo od Solkana do St. Andraža. Prizori sproščene veselja in navdušenega vzdikljanja osvobodilnih vojsk, svobodi in bratstvu v skupni demokratični jugoslovanski državi so se ponavljali od jutra do večera na vseh ulicah, vsepovsod. Zlasti mladina je na svojih zborovanjih in slavnostnih poveljih dokazala, da noče več živeti v starem sovinstičnem duhu, v katerem jo je vzgajal fašizem. »Živela Slovensko-italijanska protifašistična zveza!« je stalo na stotinah transparentov.

Res, kdor je bil tiste dni v Gorici, mu bo ostala ta silka nepozabna v spominu. Nepozaben bo ostal pogled na množice navdušenega ljudstva, na morje zastav in transparentov. Mesto je bilo kakor en sam vzklík: »Hočemo združitev! Živela Jugoslavija!«

V zgodovini Prešernove brigade stoji častno mesto: Prešernova brigada je po petindvajsetletnem suženstvu zasidla prapor svobode v srce Primorske — v Gorico!

Mladina iz Solkana ob Soči je podarila Prešernovi brigadi zastavo ob osvoboditvi

pristašev Osvobodilne fronte, tisoč in tisoč kurirjev ga je prenašalo, veliko tisoč naših mater, deklet, otrok ga je skrivalo in čulo pred sovražnikom. Na partizanski tisk je zrasel iz ljudstva, iz njegovega boja za svobodo in pravico. Razstava partizanskega tiska je zato njegova razstava, dokument naporov in zmag slovenskega naroda nad njegovimi smrtnimi sovražniki, nad smrtjo samo.

Bogastvo partizanske literature je neizčrpno. Težko je zbrati vse številke centralnih listov »Slov. poročevalca«, »Ljudske pravice«, »Kmečkega glasu«, »Naše vojske« in drugih, kaj šele vse primorske, štajerske, korške in gorenjske ponatise teh časopisov ali pa vse pokrajinske in okrožne liste, radijske vestnike itd. Tovarši, ki so jih tiskali, raznašali in brali, niso mislili na današnjo razstavo v Ljubljani. Samo ena misel jim je bila pred očmi: osvobodilni boj, razplamtevanje oboževanega upora, zmagaj in svoboda. Na to je mislil Robida, ki je preždel več let v bunkerju v Špodnji Savinjski dolini, malo nad dolino, in tiskal nekajkrat na teden radijske vesti. Nemci so hodili okrog bunkerja, kmet je vlekel plohe čezenj, Robida je trepetaje čakal s pištolo in bombami v rokah, kaj bo — naslednji dan pa je že spet tiskal in nosil zvečer na kurirsko postajo vesti, ki so razbijale lažna nemška in italijanska poročila.

Izkopal je partizan bunker nad Kresnicami, izkopal ga je v okoličju Ptuja, pod Nanosom... Kurirske poti so posegle čez Dravo, kurirji so se noč za nočjo upogibi

Razstave v okviru Prešernovega tedna

- V Prešernovem tednu so v Ljubljani odprte naslednje razstave:
1. Prešernova spominska razstava v Mestnem muzeju (Auerpergova palača) na Napoleonovem trgu, dnevno od 10. do 16. ure.
  2. Umetnostna razstava v Jakopičevem paviljonu, ki jo je priredilo Društvo slovenskih upodabljajočih umetnikov v Ljubljani, odprta dnevno od 9. do 17. nepretrgoma.
  3. Razstava partizanskega tiska v Narodni galeriji, odprta dnevno od 8. uri zjutraj do 19.

Uprava Narodnega gledališča poziva vse ustanove, šole, društva, tovarne, da poslušajo po radiu danes 6. februarja, ob 11. dopoldne oddajo Prešernove proslave iz dramskega gledališča. Govoril bo pesnik Oton Župančič, recitirali bodo dramski igralci.

Najstarejši Prešernovec, 53 letni minar Marko (na levi), ki se je proslavil s prenekaterimi drznimi podvigi. Tako je n. pr. l. 1944. sam miniral sredi sovražne postojanke v Kamni gorici okupatorjeve utrdbe, skozi katere je potlej brigada postojanko naskočila in posadko

TOMO ZUPAN

Marijana Grom, pesnikova nečakinja pripoveduje o Prešernu

Rojena 12. junija 1838.
Omožena 13. februarja 1860.
Umrila 21. maja 1908.

Premalo doma in sploh ne hiš obkročujoč nisem osebno poznal Gromovih ljudi iz Smokučja. aPč pa me je zanimala od otroka gori slika na tej občestni hiši — kako leži čez ves hrib raztegnjen praded te hiše, ki so ga nekokrat na bližnji groblji leželega in mrtvega dobili. Bil je prastar ud te hiše in tega rodu.

Poznal sem se s takratnim posestnikom Gromove hiše Jurijem Gromom. Zdel se mi je človek brez strasti. Do skrajnosti miren se mi je s svojim nastopom vtisnil v spomin. Veselega in tihega srca se je pa menda v družbi zelo rad smejal. Prav posebno rad se je menda zavrtel, če je kakva svatovščina bila. Le tukaj, drugod ne. Po hišah se moje dobe v moji ožji domovini nikjer ni plesalo.

Poročil se je Jurij 23. februarja 1860 s Prešernovo nečakinjo Marijano Volkovo, Ribičovo iz Vrbe, hčerjo pesnikove sestre Mine in Josipa Volka; rojena je bila 12. junija 1838. — Marijana se omožena ni nič pritožila. Za sproti je v hiši vsega bilo. Potem je

postalo teže, ko je mož vmril in je bila dolgo vdova. Poučenega o tem Prešernovem sorodstvu v tej hiši me je moj pokojni brat Matija dovedel do nje, hišne gospodinje. Prav zadnji čas je bil. Bolehala je namreč na črevnem raku. A občevala je z menoj, kakor da bi jej do mala ničesa ne bilo. V nočeh brez spanja — pravila mi je tako — je premišljevala, če mi je vse prav povedala in nekatere stvari — ko sem prišel v drugo — res popravila. Ponavlja je sem jo vprašal, če jej govorenje ne bo prenadležno. Odvrčala je: Ne!

Tako je torej kmečka žena Marijana vmirajoča za svojega velikega strica pesnika zbirala gradivo, ki vam je priobčujem v pričujočem:

24. marca 1908 sem jo izpraševal v večernem času poldrugo uro. V torek, 7. aprila 1908 popoldne zopet toliko časa — ponedeljek, 18. maja 1908 takoj po opoldnevno poldrugo uro in na večer konečno še eno uro. Prav nalašč radi nje sem hodil domu v Smokučje. Poročam naj vam v naslednjem večidel njene besede.

Takole govori:

Nisem bila stara še prav enajst let, ko sem bila pozimi leta 1847 in spomladi 1848 vsega vkup šest mesecev pri stricu dohtarju v Kranju. Delala sem doli, kar otrok more. Teti Katri sem kaj vkup znosila. Snažila tudi obuvalo. Nosili so pa stric škornje; ne črevljev. So pri Ribiču v Vrbi še rispete po njih nekaj časa imeli. Na pomlad 1848 sem se od njih iz Kranja domu v Vrbo vrnila. S stricem sem v Radovljico prišla, kjer so neko pravdo imeli. Do Katrinjaka v Lescah so me stric iz Radovljice pripeljali. Potem sem pa sama znala iz Lesca domu v Vrbo. Takrat se niso bili bolni. Tako zardečeli so bili v obraz. Potem so bolehati jeli. Zato se je moja sestra Mina, pozneje omožena pri Pustotnjaku v Mošnjah, za menoj k njim v Kranj podala. Morda je takoj prišla v Kranj, ko se je od strica Jurija, župnika v Sent Ropretu za Beljakom domu vrnila. Tudi jaz, Marijana, sem bila na Koroškem pri stricu župniku v Sent Ropretu. A le kakke pol leta. Nisem mogla gori ostati. Tam so popolnoma nemški kraji. Mi smo tu doma v hiši govorili in molili vsi slovensko. Le pri gospodu, ki so takrat bolehati jeli, sem morala nemški očenaš ponavljaje moliti, ker so menili, da gori ostane. Nemškega se pa nisem nič naučila. — Sestra Mina je dve in pol leta stareja kot jaz. Ona je za menoj v Kranju teti

Katri lože kaj vkup prinesla in bila tudi stricu lože v pomoč. Jaz sem bila še preotročja. Stric so bili že prav malo zdravi, ko je Mina doli prišla. Krog svetega Jakobca so hudo oboleli, krog Svečnice prihodnjega leta so pa vmrili. Ves čas boleznij je bila Marijana pri njih in tudi ob smrti.

O stricu pesniku je Marijana Grom-Volkova takole pripovedovala in takole odgovarjala na moja dotična vprašanja:

V svojem enajstem letu sem bila pri stricu dohtarju v Kranju. In samo to zimo. Še prav dobro se spominjam, kakošni so bili. Niso bili nikoli prav veseli. Boj zamisljeni so bili. Skoraj žalostnega obraza so bili. Le tuhtali so jo. Kadar so pa kaj govorili z menoj, pa tudi ni bilo nikoli zastoj. Vselej so mi kaj dali, ker so strašno dobrih rok bili. In radi so me imeli, zato so mi dali. Pridigo sem jim pa morala vselej povedati, kadar sem iz cerkve prišla. To prav vselej. Oni so le k enajsti maši hodili. Takrat ni bilo pridige. — Enkrat so se pa vendar le strašno smejali. To je bilo na sv. Štefana dan, ko so me pridigo vprašali. Pripovedovala sem jim: V pridigi je bilo, kako so sv. Štefana s kamenjem nažgali, da jim je komaj všel. »Ali nažgali so ga? In da jim je komaj všel?« so ponavljali. Tako so se takrat smejali, da ne morem povedati, in dali so mi

takrat en groš. Prav nikoli ni bilo zastoj, ko sem jim pridigo pripovedovala. — Pa še enkrat so se smejali, ko sem pomagala teti Katri zajca pečti. To je bil smeh. A smejali so se majhen kratov.

Minica nadaljuje: Jaz sem dohtarja največkrat v kafetariji dobila. Enkrat se spominjam: gori in doli so hodili. — Pa rok so držali v žepih obe — tisto navado so imeli. »Gospod stric, sem rekla, domu pojte!« »Ali so teta rekli?« »Da!« — Nato so se obrnili k tem drugim gospodom, ki so notri bili, in začeli »Eme, eme, em — prišli bodo časi, ko se bo Kranjec sramoval materinega jezika!« potem sva pa šla.

Stric niso debelo gledali. Srednje velike oči so imeli. Prav majhnih oči pa ne. So se bolj majhne le zato videli, ker je bil obraz tako zalit. In dobre oči. Prav svetle so se jim in prav bistro so gledali. Prav ognjene oči; a ne hude oči. Nikoli niso imeli očal. Barve oči se prav ne spominjam, ker sem jim malokdaj pogledala v oči. Oči niso pregloboko notri ležale. — Obrvi so imeli goste, da so jim čez stala. Majhna usta so bila vedno zaprta in drobne ustnice, ki so jih zmiraj vkup tiščali. Debele ustnice jim delajo na podobah, kar ni prav.

Gibal so z njimi in imeli navado gledat glas: »e, eme, eme, ehenj,

chem,« — druga pa nič. Precej dolg nos, pa ne kljukast so imeli, in podolgov obraz — tako, da so bili dolgolčni.

Glave niso imeli ozke. Bila je okrogla in taka, da ni bilo visokogo čelo. Čelo je bilo nizko. Na nekaterih podobah jim delajo čelo previsoko.

Potem je pa šlo doli bolj na špičasto; spodaj niso bili široki v glavo. Ušesa so imeli majhna, prav majhna in zelo so se jim glave držala. — Gluhi niso bili prav nič. Tako natančno so slišali kakor naša mati in vsa materina sorodovina. Oče so pa bili malo naglušni. Pravili so, da bi bili pri vrbenjskem nabijanju z zvonovi to dobili. Podbradek so imeli stric velik. Tega so dobili, ker so bili debeli. Tako je bil dohtarjev obraz vstvarjen.

Lasje so bili namešani; malo siv. Pol belih ni še bilo. Več je bilo temnormenkastih kot sivih. Začrnelo krotanje barve so bili, kot vaši (pisateljci). Lase so zmeraj goste imeli; na temenu pa kakor da bi bili malo bolj redki. Tako lepi lasje so bili. Vrh čela so malo postrženi lasje bili. Imeli so precej dolge. Potlej so bili pa nazaj vrženi, da so zadaj doli na suknenji ovratnik mahali. Toda niso imeli tako dolgih, kakor sem je časih videla na podobah. Ti na podobah so predolgi.

(Dolje.)

Filmsko podjetje FLRJ
Direkcija za Slovenijo

predvaja

Žoja

v kinu Matica

ŠAH

V lanskem avgustu so odigrali v Litvi turnir za prvenstvo leta 1945. Zmagal je večkratni litvanski vrhak Mikenas z 8½ točke pred ruskim mojstrom Tolušem s 7 točkami. Tretji je bil 17-letni Višomirskis, ki ga s tem lepim uspehom lahko štejemo med nove talente. Prinašamo lepo partijo iz zadnjega kola, ki je odločila o prvenstvu.

DAMSKI GAMBIT

Mikenas—Toluš
1. e4, e6, 2. Sc3, d5, 3. d4, e6, 4. Sf3, Sf6, 5. e3, Sd7, 6. Ld3, Lb4. (Črni se noče poslužiti znane meranske obrambe z d4 in b5, marveč uporabi sistem, ki mu povzroča mnogo težav). 7. 0-0, 0-0, 8. a3, Ld6 (Črni je torej zapravil potezo). 9. b3 (9. e4, d4, 10. Lxc4, e5 bi dalo črnu prav dobro igro). 9... De7, 10. Lb2, d4, 11. be4, e5 (Takole si je črni zamislil osvoboditev, toda nasprotnik mu hitro dokaže, da so se zanj težave šele začele; igra se zanimivo zaplete). 12. De2, Te8, 13. Sg5, e4 (Ker mu h6. 14. Sg4 s poznejšim f4 ni ugajalo, igra črni dalje na zaplete). 14. Lxh7+, Kh8, 15. e4, Lxh2+, 16. Khl (Na 16. Kxh2? bi jo črni s Sg4+ in Dg5 lepo odnesel). 14f. 17. Tae 1, Df8 (Zaradi Sxf7 mat mora dama nazaj). 18. Sh3, Txe1, 19. Txe1, Le7? (Črni je doslej dobro odgovarjal, tu bi pa moral dalje poenostaviti s Sxh7. 20. Sxf4, Sd6 in o pazljivji igri bi se mu ne moglo zgoditi kaj posebno hudega, čeprav bi bil bel še vedno v manjši prednosti. Ta taktika bi bila še tem bolj na mestu, ker mu je za zmago manjkalo samo pol točke). 20. Ld3, Dd6, 21. g3, Sf8, 22. Sg5 (Je že zopet tu in z njim nove težave!). 22. Kg8 (Na Le6? seveda 23. Txe6). 23. d5, Lg4 (Kmet d5 je nedotakljiv: c5, 24. cd5, Sxd5? 25. Lh7+). 24. Kg2, Sd7, 25. Th1, De7, 26. Lh7+, Kf8, 27. Lf5, De5, 28. Sxg4, 29. Sc4, Df5, 30. Th8+ (Zadnji zapleti so bili za črnega pogubni). 30... Ke7, 31. Txa8, F6, Črni uga, da bo vsaj figura dobil za trdnjavo, toda... 32. Te8+! ga strezni na mestu, saj izgubi damo: Kxe8, 33. Sd6+, Lxd6, 24. Dxf5 in figura za damo je že med »pacerjic« premalno. Toluš se je seveda vdal. Borbena odločilna partija.

gubil proti Majcenoviču, L. Čisar pa proti Požarju; I. Bajec je porazil Bezrukova, a Udovič je izgubil proti Longerju. Partije Asejev—Omladič, Avsec—Poljanšek in Kuščer—Kapus so bile prelozene. Od preloženih partij je Posavec izgubil proti Longerju, Majcenovič je porazil Omladiča, Omladič Poljanška, I. Bajec pa Udoviča. — Stanje v tretji skupini je zdaj naslednje: Longer 5; Majcenovič 4 (1); Požar 4; I. Bajec 3; Omladič, Poljanšek 2 (2); Asejev, L. Čisar 2 (1); Bezrukov 1 (1); Udovič 1; Kapus 0 (4); Avsec 0 (3); Kuščer 0 (2); Posavec 0 (1). V nedeljo 27. jan. so odigrali škofjeleški šahisti z jeseniškimi dvoboji in zmagali s 4½ : 3½. Tehnični rezultati so sledeči: Dr. Kocjan—Langus 1:0; Hribar—Misjak 0:1; Gerjol—ing. Sebaier 1:0; Medved—Štrumbelj 0:1; Sušnik—Rihtar ½:½; Oblak—Koren 1:0; Zumer—Mavc 0:1; Trajkovič—Pristov 1:0.

NOVE ŠAHOVSKE KNJIGE

Literatura ni potrebna samo onemu, ki se želi šaha naučiti, marveč je predvsem neobhodno potrebna vsakemu šahistu, ki želi kolikorjak napredovati. V slovenskem jeziku je skoraj ni bilo; imeli smo le Vidmarjev »Šah«, izvrsten, samo malo predrag učbenik za začetnike. Pomagali smo si s skromno srbohrvaško in še bolj s nemško literaturo. Toda za množično širjenje šaha bi to pomankanje pomenilo veliko oviro.

Ni dvoma, da se bo v novi Jugoslaviji tudi v tem pogledu stanje bistveno izboljšalo. Čeprav veljajo zdaj naši glavni napori gospodarski ter politični izgradnji in utrditvi naše mlade ljudske države in oblasti, seveda ne bomo zanemarjali, da se že zdaj ne bi kultura v okviru vseh možnosti razvijala. Tako tudi šahu kot delu kulturno-vzgojnega udejstvovanja, v nasprotju z bistvenimi, osnovnimi problemi in pogoji, trenutno ne bomo dajali pretiranega poudarka ter zahtevali nemogoče, storili pa bomo vse, da se bo lahko šah brez zamude in škode razmahnil med široke ljudske množice.

Ena takih nalog, ki jo lahko že sedaj v marsičem izpolnimo, je poleg izpeljave organizacije in nabave potrebnih tudi oskrba najnujnejše literature. Znamenja so dobra. Dr. Vidmar pripravila učbenik za začetnike na čisto novi in zelo zanimivi podlagi, da bo pomagal pritegniti čim širši krog novih šahistov. Vasja Pirca piše turnirsko knjigo o Turnirju osvoboditve, ki bo posebno privlačna za šahiste, ki so že nekoliko napredovali. Ker bo pridejan še teoretičen pregled otvoritev, ki so se jih poslužili mojstri na tem turnirju, in tudi šahovska pravila in tabele, ki so potrebne za šahovska tekmovanja in igro sploh, menda ne bo šahista, ki bi je ne želel imeti. To tem bolj, ker cena ne bo dosegla niti 50 din. Izšla bo že februarja meseca. Obe knjigi naših najboljših strokovnjakov ne strpno pričakujemo.

Tudi Hrvati že tiskajo svoj učbenik, ki ga je spisal mojster Vladimir Vuković, nekdanji izvrstni urednik »Šahovskega glasnika«. Šahovska centrala v Zagrebu dalje pripravlja izdaja.

Semifinalni turnir v Ljubljani

Pretekli teden so bile borbe četrtega in petega kola v vseh treh skupinah.

V prvi skupini je v četrtem kolu partija Mrzlikar—Nedeljkovič po živno razburljivih peripetijah dovedla do remija. Kumelj je porazil Kranjca, a Klanjšček je izgubil proti Zemvi; Milnar je premagal Pintariča, Levaič Forajca, Germek Pograjca. Partija Višner—Pesk je bila preložena. — V petem krogu iste skupine je Zemva porazil Mrzlikarja, dočim sta si Nedeljkovič in Kumelj razdelila točko; Kranjc je porazil Višnerja, Pintarič pa je izgubil proti Klanjščeku. Partije Foraj—Milnar, Pograjca—Levaič in Pesek—Germek so bile prelozene. Po neodločenem izidu partije med Pintaričem in Levaičem, je stanje v prvi skupini sledeče: Kumelj 4½; Nedeljkovič, Germek 4; Milnar 3 (1); Levaič 2½ (1); Mrzlikar 2½; Pesek 2 (3); Kranjc, Zemva 2; Pograjc 1½ (2); Klanjšček 1; Foraj ½ (1); Pintarič ½; Višner 0 (1).

V drugi skupini je v četrtem kolu Bertonecjal premagal dr. Goleža, a Erker ing. M. Slokana. Partija Hribar—Čisar S. se je končala remis. Hren je izgubil proti Gabrovšku, Kerec proti Končiču in Sušniku proti V. Slokanu; partija ing. Petrič—Samobor je preložena. V petem kolu so bile z izjemo partije Hren—Končič, ki se je končala neodločno, vse ostale partije, po večini zaradi poslovnih zadržkov igralcev, odložene. Pač pa so bile končane nekatere partije iz prejšnjih krogov: Partija S. Čisar—Sušnik 0:1, dr. Golež—ing. Petrič remis, S. Čisar—Hren 1:0 in Gabrovšek—Kerec 1:0.

Stanje v drugi skupini je sedaj: Erker 4 (1); Končič 4; V. Slokan 3½ (1); Gabrovšek 3 (1); S. Čisar, Hribar 2½ (1); Bertonecjal 2 (1); dr. Golež 1½ (1); Samobor 1 (2); ing. M. Slokan, Sušnik 1 (1); Hren 1; ing. Petrič ½ (2); Kerec ½ (1).

V tretji skupini je v četrtem kolu Majcenovič porazil Asejeva, Požar Posavca, Longer I. Bajca in Poljanšek Udoviča, Partije Omladič—Avsec, Kapus—L. Čisar in Bezrukov—Kuščer so bile prelozene. — V petem kolu iste skupine je Posavec iz-

nje rednega šahovskega glasila »Šahovski vjesnik«. O vseh teh knjigah bomo ob izidu podrobneje poročali. A. P.

Telesna vzgoja Litijani na smučeh

Dve zaporedni nedelji smučarskih prireditev
Kakor povsod drugod smo bili po prvem snežnem blagoslovu nadvse živahni na smučeh tudi pri nas v Litiji. Po končanem smučarskih tečajih na gimnaziji in osnovni šoli je bila predzadnja nedeljo tekma, na kateri je nastopilo skoraj 50 mladih pristašev tega zdravega športa. Kot najboljši so se izkazali v raznih skupinah tekmujočih:

- med pionirji (na 2,5 km): 1. Sodnik Jože 9:34, 2. Štrus Franc 9:40, 3. Ludviger Anton 10:55 itd.
- med pionirkami (na 1,5 km): 1. Ukmar Majda 11:45, 2. Repovž Boža 20:20.
- med mladinci (na 4,5 km): 1. Pečtje Marjan 42:52, Peskar Ivan 45:20, Kolbe Milan 47:22 itd.
- med mladinkami (na 1,5 km): 1. Deržič Vera 9:34, 2. Škoda Ana 9:40, 3. Flisek Marija 10:55 itd.

Preteklo nedeljo smo slavili smučarski dan, žal tudi v manjši smučarskem okolju. Sonce in jug sta že nesmiljeno pobirala belo ploskev in treba je bilo mnogo dobre volje, da smo lahko izvedli nameravane prireditve.

Izidi so bili naslednji:
Mladinci (na 6 km): 1. Peskar Ivan 38:21, 2. Kolbe Ivan 39:13, 3. Kuvacka Alojz 39:17 itd.

Pionirji (na 1,5 km): 1. Glavič Edi 15:00, 2. Kolman Rudi 15:04, 3. Sodnik Jože 15:09 itd.

Pionirke (na 1,5 km): 1. Ukmar Majda 17:03, 2. Repovž Boža 18:07, 3. Hlebec Sonja 21:25 itd.

Vojska (na 6 km): 1. Vovk Milan, 36:00, 2. Fistrlič Jože 38:02, 3. Božičnik Zdravko 38:40 itd.

OBVESTILO! Znova opozarjamo vse pripadnike telesne vzgoje in vse telesno vzgojne forume — društva in okrožja — na naš razpis z dne 30. jan. t. l. za vadiateljski tečaj FOS-a, ki bo v Ljubljani v času od 11. do 25. t. m. Vsa društva in okrožja so odgovorna za pravilno in silgurno izbiro 7 tečajnikov (14 iz ljubljanskega okrožja), kakor je bilo razvidno iz zgoraj omenjenega razpisa. FOS.

Vsem telesno-vzgojnimi društvom! Naša dosedanja navodila glede prijavljanja prireditev in tekem izpopolnjujemo v toliko, da morajo društva prijavljati tudi prireditev in tekme, na katerih nastopajo skupno s pripadniki telesne vzgoje iz vojske, čeprav je prireditev vojska. Tekme in prireditve z vojsko edinic v okrožju, v katerega spada društvo, je treba prijavljati 8 dni prej okrožnemu odboru, ki izda takoj odobritev ali prepoved; če pa gre naše društvo na prireditev ali tekmo izven meja okrožja, je treba tako prireditev preko okrožja javiti 14 dni prej FOS-u. FOS.

FD Svoboda. Pripravljalni odbor za ustanovitev koledarske sekcije pri FD Svobodi sklicuje prvi sestanek ljubiteljev koledarskega šaha za petek, 8. t. m. ob 20. v društvenih prostorih na Taboru (stranska vrata pri glavnem stopnišču). Posebno so vabljeni člani bivšega koledarskega društva »Endstovo!«

TD Etnost. Drevo v sredo ob 20:30 redna seja tehničnega odbora. Udeležba za vse članke odbora obvezna! — Načelnik. TD Krim. Jutri v sredo 6. t. m. ob 20. seja vadiateljskega zbora in vseh referentov posameznih sekcij v društveni pisarni v domu v Trnovem. — Tajnik. 296-n

Opozorilo!

Vse, ki se pišemo obračajo na nas s prošnjo, naj jim sporočimo naslove malih oglasov, prosimo, da priložijo znakom din 4 za odgovor. V nasprotnem primeru bo vsak odgovor izostal.

OGLASNI ODDELEK »SLOV. POROČEVALCA« LJUBLJANA, SELENBURGOVA 3

III. ZVEZEK RUSKEGA TEČAJA

je izšel. Vsi naročniki izven Ljubljane, ki so že plačali naročnino, ga bodo prejeli te dni po pošti.

Zamudnike prosimo, da naročnino za prvi in drugi obrok poravnajo takoj, da ga moremo tudi njim poslati. Ljubljanski naročniki pa ga lahko dvignejo osebno v upravi »Slov. poročevalca«.

ZA CRNO I BIJELU KAVU

Zamjenica kave

MAJA

Zahtevajte poudar!

Malio glasi

JAVNA BORZA DELA LJUBLJANA — DELAVSKI DOM

Uma na raspologlo sledeča prostna mesta:
Pri obnovi naše živinoreje so nam nujno potrebni 3 hlapci, ki imajo veselje do kmetijskega dela in živali. Ni obrtniki potrebujejo za ključavnice črnska dela sledeče delovne moči: 3 samostojne orodjarje, 2 avtomehanike in 1 stavbnega ključavnice.
Za naravno opremo in lesnih izdelkov potrebujemo 2 pohištvna mizarja in 5 sodarjev.
Nadalje potrebujemo: 1 prikolovalko za pletenine in 4 presilvalke čevljarke stroke ter 1 kuharico za na deselo.
Za čokoladno tovarno v Mariboru potrebuje: 1 mojstra dražista, 1 mojstra za penaste izdelke in 1 laboranta orientalista.
Zdravilnice Dobrna pri Celju potrebuje perpektnega knjigovodjo bilancista. Ponudbe poslati na upravo zdravilnice.

Službo iščejo

IŠČEM SLUŽBO KOT NATAKARICA v okolici Ljubljane, nastop lahko takoj. Lahko tudi pomagam v kuhinji. Ponudbe na javno borzo dela pod »Vestnac«.

Službo dobe

4 MIZARSE POMOČNIKE in 2 valjenca za izdelovanje navadnega pohištva iz masivnega lesa. Prijemamo takoj. Naslov v javni borzi dela.

Zasluzek

POUK KLAVIRSE HARMONIKE nudim doma. Ponudbe na ogl. odd. »Slov. poroč.« pod »Domov« 2692-4.
POSTREZNIK dvakrat tedensko, za popoldanske ure, iščem. Tyrševa 48, 2640-4.
DIAKA IZ MARIBORA sprejemam na hrano. Približno 6 L. desno. 2693-4.
PUH, PERJE prodajamo. Trgovina »Huljana«, Franciškanška ulica št. 3, h. tel. »Sion«.

Prodaj

NALIVNA PERESA za 140 in 280 litr. etulje za osebne izkaznice ter spenjalce in sponke za pisarne nudim trguja Pecchiari, Trst, Via S. Nikolo in Koper. 2528-5.
PULVERJE iz domače predene volne, z norveškimi vzorci za otroke od 1 do 12 let, prodam. Izdelujem tudi po naročilu. Prodaj. Ribarska ulica št. 10, 2693-4.
PUH, PERJE prodajamo. Trgovina »Huljana«, Franciškanška ulica št. 3, h. tel. »Sion«.

Zamenjam

ZA KURJO PIČO dam protivrednost. Naslov v ogl. odd. »Slov. poroč.« 2693-7.
SIVALNI STROJ ZA KROJACA zamenjam za pisalni stroj ali radioparat. Radilka po dogovoru. Naslov v ogl. oddelku »Slov. poročevalca« 2693-7.
ELEKTROMOTOR ¼ ks, 220 voltov, zamenjam za 1-2 ks, 220-380 voltov. Naslov v ogl. odd. »Slov. poroč.« 2673-7.

V najem

GOSTILNO, VINOČOČ ALI BUFFET v Ljubljani, s stanovanjem ter inventarjem, išče solidna, pomoči potrebna oseba v najem. Naslov v ogl. oddelku »Slov. poročevalca« 2693-9.

Kupujemo

rabljene gramofonske plošče
Trgovina glasbil
Maribor, Gosposka ulica 9.

DRŽAVNA TOVARNA NOGAVIC V SKOPLJU potrebuje mojstra

ki zna upravljati stroja »STANDARD« in »KORONA« Plača po sporazumu.
Ponudbe poslati na naslov: DRŽAVNA CORAPENA FABRIKA, Skoplje, Ulica 14, br. 15.

Zamenjam stanovanje

dvosobno s kabinetom in kopalnico v Celju s stanovanjem v Ljubljani.
Ponudbe na ogl. odd. v Ljubljani in v Celju pod »Takojsnja zamenjava«.

Cene malim oglasom

veljavne od 1. januarja 1946

SLUŽBO IŠČE: beseda din 0,50, ob nedeljah in praznikih beseda din 1. Oglasni davek din 3. Dajanje naslova ali šifre din 5. Najmanjši znesek ob delavnikih din 15, ob nedeljah in praznikih din 30.

POSEST, RAZNI DOPISI, PREKLICI, OBVESTILA, RAZNE ZAVALE in podobno: beseda din 3, ob nedeljah in praznikih din 6. Oglasni davek din 3, za dajanje naslova ali šifre din 5. Najmanjši znesek din 40, ob nedeljah in praznikih din 60.

OSTALI OGLASI: Ob delavnikih beseda din 2, ob nedeljah in praznikih din 4. Oglasni davek din 3, za dajanje naslova ali šifre din 5. Najmanjši znesek din 25, ob nedeljah in praznikih din 50.

Večji inserati vrstica v višini 1 mm 7 din.
Če zahtevate od oglasnega oddelka »Slov. poročevalca« odgovor, priložite 4 din v znakmah. Ponudbam na šifre ne prilagajate znakm.
Vse pristojbine za male oglase je treba plačati pri predaji naročila, oziroma jih pošljite v pisnu obnem z naročilom.

OGLASNI ODDELEK »SLOVENSKEGA POROČEVALCA« LJUBLJANA, SELENBURGOVA UL. 3 — TEL. 33-32, 33-33.

Kupim

MOTOR »SAX«, dobro ohranjen kupim. Ros. Vodovodna 55, Bežigrad. 2573-6.
KOMPLETNO ZBIERKO ali posamezne partije znamk kupim. Ponudbe na ogl. oddelku »Slovenskega poročevalca« pod »Cel svet«.

VSAKO DOBRO SLOVENSKO IN TUJO KNJIGO, kupi knjigarna Janez Dolžan, Ljubljana, Stritarjeva ulica št. 6, tel. 44-24. S. P. 57-6.

KUPUJEM IN NAJBOLEŠNE PLAČAM: vsakovrstne rabljene pisalne, računske, šilvalne in pletilne stroje (tudi okvarjene), razne stroje iz vseh panog obrti, vsakovrstno prodje, motorje, dinamo, agregate, kompresorje, elektrotehnične, medicinske, merilne instrumente, radio, foto in kinoparate, projektorje, glasbilo in druge predmete. Po več ponudbah iz istega kroja pridem osebno. »Starina« Novokovci, Zagreb, Vialška št. 101, telefon 24589.

2 m KARISTASTEGA BLAGA za vrisko, 30 dkg bele ali svetlozmodre volne in dobro ohranjen domačo haljo za krilo postavio kupim. Naslov z navedbo cene posušite v ogl. odd. »Slov. poroč.« pod »Gimpreja«.

FOTOMISLSKO PRODAJO sprejemamo fotoparate, daljnogledne, kristal in drugo luksuzno blago. Foto-parfumerija Venus, palača Bata. 2649-6.
ZAJCA samca, angora, za plemo kupim. Ponudbe na ogl. odd. »Slov. poroč.« pod »Angora«.

RADIOAPARATE, dobro ohranjene, novejšee, kupim nekaj kosov. Ponudbe na ogl. oddelku »Slov. poročevalca« pod »Ugodno plačam«.

ZEMSKO KOLO kupim. Naslov v ogl. odd. »Slov. poročevalca« 2693-6.
ZIMO ZA DVE ZIMNICI predvojnja kakovost, kupim. Ponudbe na ogl. odd. »Slov. poroč.« pod »Zima«.

»ČESKO BESEDO« za klavir kupim ali si jo vsaj prepisem. Dan za to nagrado, Demšar, Gallusovo nabrežje 7/I. 2698-6.

Poizvedbe

KODOR KAJ VE o Francu Hudolistu, in tinitramm v Dachatu in kasneje v Mauthausnu, naj sporoči na naslov: Ljudmila Pogacar, Mariborska 67, Stroške event. povrnm. 2648-15.

Obveščamo

vse naročnike iz Murske Sobote in ostalih krajev v Prekmurju da odslej naročajo vse dnevnik, tednike in ilustracije ter plačujejo naročnino v naši EKSPozITURI MURSKA SOBOTA, »Prekmurska tiskarna« Uprava »Slov. poročevalca«

PODPIRAJTE RDEČI KRIŽ!

Umrl je naš dragi oče

Janez Cedilnik
Njegovo truplo leži v kapeli sv. Kristofa, Pokopljemo ga 6. t. m. ob 16. k Sv. Križu. Molite za pokoj njegove duše!

Ljubljana 5. febr. 1946.
Družine: Oblak, Cedilnik, Gogala.

Bogu vdana nas je zapustila v 81. letu dne 4. t. m. ob 19., naša dobra mama, stara mama in teta

Natalijo Kraupp
na njeni zadnji poti, ji poklonili šopkov in vencev, ji na kakršnen koli način pomagali med njeno boleznijo, se najlepše zahvaljujem. Posebna hvala tov. dr. Marčiču, za njegov trud.

Slov. Javornik 3. febr. 1946.
Žalujoča mama Nažalija Kraupp in ostalo sorodstvo.

Žalujoci ostali.